

We kijken massaal naar vreemdgaande stellen op een tropisch eiland, en gigantic christelijke gezinnen met ja-knikkende vrouwen. Waarom smullen we zo van tv-programma's die haaks staan op onze normen en waarden?

“Wat zijn je hobby's?” Die vraag wordt mij met enige regelmaat gesteld, op de borrel van mijn netwerkclub of anders wel tijdens het koffiedrinken met een nieuwe opdrachtgever. “Reizen,” zeg ik dan. Of: “Uit eten gaan met vrienden, en ik hou ook erg van lezen.” Het sociaal wenselijke antwoord is in elk geval niet “hele avonden televisiekijken”. Toch is dat net zo'n grote hobby van mij als de activiteiten waar ik wel voor uit durf te komen. Er is één zender waar ik écht niet meer zonder kan: TLC. Ik ontdekte 'm toen ik in 2011 een halfjaar in Amerika studeerde en mijn huisgenoten steevast naar de televisie renden om aanstaande bruidjes een trouwjurk te zien uitzoeken. En naast 'Say yes to the dress' bleek de zender ons nog veel meer programma's over bijzondere mensen voor te schotelen.

BIZARRE IDEEËN

Een van die programma's is de serie 'Counting on', waar ik inmiddels lichtelijk geobsedeerd door ben geraakt. Het is een vervolg op het succesvolle '19 kids and counting' en draait

om de jongvolwassen leden van de zeer christelijke familie Duggar uit het stadje Tontitown in Arkansas. Jill, Jessa, Jinger en Joy (ja, ook de namen van hun vijftien broers en zussen beginnen met dezelfde voorletter) zijn in de afgelopen drie jaar stuk voor stuk getrouwd met hun eerste liefde. In het proces voorafgaand aan die huwelijken zag ik steeds opnieuw hoe twee heel jonge mensen elkaar onder toezicht oog van familieleden leren kennen om zich na uiterlijk drie maanden te verloven. Dat is het moment waarop er voor het eerst enig fysiek contact is tussen de tortelduifjes: ze mogen elkaars hand vasthouden. De eerste kus wordt bewaard tot het altaar. Op een enkeling na kondigen de Duggar-telgen luttele maanden na hun trouwdag de eerste zwangerschap aan. Op deze manier in het huwelijk treden lijkt me verschrikkelijk. Sterker nog: de manier waarop de dames in het gezin worden opgevoed en in het leven staan – thuisonderwijs, niet studeren, geen carrière maken, maar wel veel kinderen baren – is voor mij als feminist de regelrechte hel. De familieleden zijn bovendien fel tegen abortus, en ook homoseksualiteit is uit den boze. Daarmee staan hun opvattingen lijnrecht tegenover die van mij. Waarom kijk ik dan zo graag naar dit programma? Waarom vind ik het leuk om de levens van Jessa, Jinger en de anderen te volgen? →

'Het is alsof je deel uitmaakt van hun sociale kring, alleen kennen zij je niet'

VERBONDEN VOELEN

“Het klinkt alsof je een band gevormd hebt met deze mensen,” zegt mediapsycholoog William Rice. “In de psychologie noemen we dat een parasociale relatie. Je hebt de Duggars onderdeel gemaakt van jouw leven. Het is net alsof jij op een bepaalde manier deel uitmaakt van hun sociale kring en zij van die van jou. Gevoelsmatig heb je interactie met die meiden, via televisie en social media. Alleen: zij weten niet van jouw bestaan.” Zo’n parasociale relatie klinkt best intens. Terwijl ik heel goed weet dat ik geen echte interactie heb met deze mensen. “Niet alle kijkers zijn daar even scherp op,” zegt Rice. “Een band met personages op televisie kan zo sterk zijn dat mensen het er echt moeilijk mee hebben als een programma stopt of personages uit de serie verdwijnen. Dan komt er een soort rouwproces op gang.” Zou ik het lastig vinden als de Duggars niet meer op televisie zouden zijn? Ja, toch wel. Nu al zitten er maanden tussen de seizoenen van de realityserie, waarin ik mijn dosis ‘Counting on’ via fragmenten op YouTube tot me neem. En ik kan het niet laten om voor het slapen gaan op Instagram te kijken of de zussen nieuwe babyfoto’s geplaatst hebben.

‘Mensen kunnen het moeilijk vinden als een programma stopt, dat is een soort rouwproces’

MORELE ONTWIKKELING

Bij TLC weten ze heel goed dat er meer kijkers zijn zoals ik. De zender programmeert alleen series die aan een specifiek criterium voldoen, omschreven als ‘oh my god with a heart’. “Daar bedoelen we mee dat de kijker denkt: jeetje, dit is echt anders dan mijn eigen leven. Dat is de trigger om te gaan kijken,” vertelt zendermanager Tatiana Lagewaard. “Als mensen een serie eenmaal volgen, komt het stukje ‘heart’ naar voren. De hoofdpersonen die op het eerste gezicht anders lijken dan de rest, blijken toch ook heel gewoon te zijn. Ze hebben dezelfde emoties als wij. Dat zorgt voor herkenbaarheid, en daardoor gaan kijkers zich een beetje aan ze hechten.” Dat is precies hoe ik verslingerd ben geraakt aan de familie Duggar. En waarom ik altijd naar ‘Keeping up with the Kardashians’ kijk, hoewel die serie draait om misschien wel de meest tegenovergestelde familie van Amerika. Waar de familie Duggar leunt op de inhoud van de Bijbel, is enige vorm van inhoud bij de Kardashians ver te zoeken. Hun gebrek aan algemene kennis vind ik op z’n zachtst gezegd vermoeiend. Toch blijf ik gefascineerd naar Kim, Khloé en Kourtney kijken. En neem ‘Temptation island’. Heel Nederland is verzot op het eilanddrama waarin relaties eens flink getest worden, en waarin vaker dan eens mensen worden bedrogen en in huilen uitbarsten bij het kampvuur. Ellen ter Gast begrijpt dat wel. Ze is bioloog en filosoof en schreef het boek ‘De dappere kijker, waarom Netflix ons meer te bieden heeft dan Kant’, waarin ze betoogt dat televisiekijken goed is voor onze morele ontwikkeling. “Zeker bij het kijken naar beroemdheden als de Kardashians, maar ook bij het volgen van een ongewone familie als de Duggars is er sprake van een vorm van voyeurisme: we vinden het heerlijk om ongegeneerd in de levens van anderen te neuzen.” Dat klinkt nogal fout, maar

dat is het volgens Ter Gast niet. “Deze programma’s zijn een goede remedie tegen vooroordelen. Doordat je deze mensen leert kennen, krijgen ze kleur en diepgang. Het is dan onmogelijk om nog zo zwart-wit te denken over bijvoorbeeld strenggelovige mensen. Dat is weleens goed voor ons, als vrijgevochten Nederlanders.”

ZIJ LIEVER DAN IK

Jij en ik blijven dus aan de buis gekluisterd omdat we een band vormen met mensen op televisie. Dat we dat zelfs doen bij figuren met wie we niet zo veel overeenkomsten hebben, of wiens levenswijze we misschien wel afkeuren, heeft niet alleen te maken met voyeurisme. Er speelt nog een ander psychologisch fenomeen, dat sociale vergelijking heet. Door onszelf te vergelijken met anderen (in dit geval door naar ze te kijken op televisie) kunnen we het beeld dat we van onszelf hebben bevestigen of versterken. “Door een uurtje naar mensen te kijken die je niet per se bewondert of waar je zelfs een beetje een hekel aan hebt, weet je weer zeker: zo wil ik absoluut niet zijn,” aldus mediapsycholoog Rice. Die sociale

‘Door naar mensen te kijken aan wie je een hekel hebt, weet je weer: zo wil ik niet zijn’

vergelijking is goed voor ons, zegt ook Ter Gast. “Neem de jonge Duggars: ze zijn zo puur, ze geloven niet alleen in God maar ook in ware liefde en doen niet aan seks voor het huwelijk. Als je – net als ik – veel relaties hebt gehad en een beetje aanrommelt op Tinder, ga je na afloop van zo’n programma eens goed in de spiegel kijken: hoe zit het eigenlijk met mijn liefdesleven en seksuele moraal? Dan kun je tot de conclusie komen dat je niet wil zijn zoals zij, maar dat je hun vertrouwen in de liefde misschien best benijdenswaardig vindt.” Dat is het dus. Met chips, cola en zestig minuten ‘Counting on’ onderstreep ik mijn eigen levenswijze én krijg ik nieuwe inzichten.

Zo bewonder ik de Duggar-vrouwen niet per se om hun geloof in de liefde, maar wel omdat ze alles voor hun gezin over hebben. Het zijn schatten, en ik respecteer hun keuzes. Toch zal ik er alles aan doen om te voorkomen dat ik net zo word als zij. Ze hebben niet eens een televisie. **G**

FOTOGRAFIE GETTY IMAGES.

